

Edificis i elements singulars

Edificios y elementos singulares

Espais i Jardins

Espacios y Jardines

A Portal neogòtic
Portal neogótico	J Casa de les nines
Casa de las muñecas
B Bust Cardenal Despuig
Busto Cardenal Despuig	K Gran safareig
Gran estanque
C Cases dels senyors
Casa de los propietarios	L Colomer
Palomar
D Loggia
Loggia	M Casa de les collidores
Casa de las jornaleras
E Clastra
Patio central	N Gruta
Gruta
F Cases dels amos
Casa de los aparceros	O Mirador neòàrab
Mirador neorábabe
G Tafona
Almazara	P Ermita
Ermita
H Molí d'aigua
Molino de agua	Q Mirador neoclàssic
Mirador neoclásico
I Ruïnes
Ruinas	R Font de Mina
Fuente de Mina

- 1** Entrada
Entrada
- 2** Jardí de l'Entrada
Jardin de la Entrada
- 3** Jardí d'Apol·lo
Jardin de Apolo
- 4** Jardí Romàntic
Jardin Romántico
- 5** Jardí del Gran Safareig
Jardin del Gran Estanque
- 6** Jardí de la Muntanyeta (o del Laberint)
Jardin de la Colina (o del Laberinto)
- 7** Jardí de la Loggia
Jardin de la Loggia
- 8** Hort de ses cases
Huerto de las casas
- 9** Vinya de Malvasia
Viña de Malvasia
- 10** Jardí dels Tarongers
Jardin de los Naranjos

IXA

RAIXA

RAI

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO DE AGRICULTURA, ALIMENTACIÓN Y MEDIO AMBIENTE
Fundación Biodiversidad

Informació / Información
Tel. 971 237 636 - visitesraixa@conselldemallorca.net

Català
Castellano

Els orígens

L'origen de Raixa es troba en una alqueria islàmica de la qual tan sols en queda el topònim. Després de la conquesta de Mallorca, el 1229 per part del rei Jaume I d'Aragó, la finca passà al comte del Rosselló. Durant l'Edat Mitjana fou propietat de les famílies Sureda de Sant Martí i Safortesa-Tagamanent, aquesta darrera n'efectuà una reconstrucció a principis del segle XVI. D'aquell temps resten la volta de la capella i el pòrtic de la clastra. Un altre episodi a remarcar és quan la casa va ser assaltada i cremada el 1522 pels seguidors de les lluites socials de les Germanies, perquè el propietari d'aleshores, Pere-Joan Safortesa i Descatlar, era partidari de la causa reial. A la darrera rehabilitació es varen trobar indicis d'aquell incendi en una finestra gòtica descoberta a la sala principal.

Els Despuig

El primer comte de Montenegro, Ramon Despuig i Rocaberti, comprà Raixa el 18 de juny de 1660 i a partir d'aquell moment es convertí en la possessió emblemàtica d'aquella família. En el segle XVIII els successius comtes reformaren i ampliaren la casa com era habitual durant l'època barroca. Llavors ja hi havia alguns horts d'ensargiment denominats: de les Llimoneres, de la Gruta i Hort Nou, documentats el 1740. Els protagonistes de la darrera transformació foren els germans Joan i Antoni Despuig i Dameto. El primer (Palma, 1735-1813) va ser el IV comte de Montenegro i VII de Montoro. El segon,

Los orígenes

Los orígenes de Raixa son los de una alquería islámica de la que solamente queda el topónimo. Después de la Conquista de Mallorca, en 1229, por el rey Jaime I de Aragón las tierras pasaron al conde de Rosellón. En la Edad Media el predio fue propiedad de las familias Sureda de Sant Martí y Safortesa-Tagamanent. Esta última llevó a cabo una reconstrucción a principios del siglo XVI. De aquella época han quedado la bóveda de la capilla y el pórtico de la clastra. Otro episodio a recordar es el del asalto e incendio de la casa el 1522 por los seguidores de las luchas sociales de las Germanías ya que el propietario de entonces, Pere-Joan Safortesa i Descatlar, fue partidario de la causa real. Durante la última rehabilitación se hallaron indicios en una ventana gótica, descubierta en la sala principal, de aquel incendio.

Los Despuig

El primer conde de Montenegro, Ramon Despuig i Rocaberti, compró Raixa el 18 de junio de 1660 y a partir de aquel momento se convirtió en el predio emblemático de la familia. En el siglo XVIII los sucesivos condes reformaron y ampliaron las casas como fue habitual durante el período barroco. Ya entonces había huertos de recreo, denominados: de "les Llimoneres", de "la Gruta" y "Hort Nou", documentados en 1740. Los protagonistas de la última transformación fueron los hermanos Joan y Antoni Despuig i Dameto. El primero (Palma, 1735-1813)

Antoni (Palma, 1745-Lucca, 1813), va dur a terme una carrera eclesiàstica ascendent que culminà amb el seu nomenament com a cardenal el 1803 per part del papa Pius VII. El cardenal Despuig és un dels personatges més rellevants de la Il·lustració a Mallorca. Destacà com a mecenes i col·leccionista d'art i antiguitats arran de les seves llargues estades a Itàlia. Entre el 1787 i el 1796 patrocinà excavacions en uns terrenys d'Ariccina, prop de Roma. Amb les peces obtingudes i d'altres comprades formà un museu d'escultura clàssica que instal·là a Raixa mateix, on treballaren els escultors Pascual Cortés, Luis Melis, Francesco Lazzarini i l'ajudant Giovanni Tribelli. Actualment, part d'aquella col·lecció es troba al castell de Bellver a Palma.

La casa i els projectes de reforma

Antoni Despuig amb la col·laboració del seu germà el comte, que era el propietari de Raixa, va voler dur a terme una reforma que transformés les cases en una vila monumental d'estil neoclàssic. A principis de la dècada de 1790 s'encarregà un projecte molt ambiciós a l'arquitecte espanyol, format a Roma, Eusebio María de Ibarreche que no va ser executat. Més tard, el 1802, es contractà amb l'arquitecte Giovanni Lazzarini un segon projecte que coneixem només en part. La reforma definitiva va recaure, però, en el mestre d'obres Tomàs Abrines i Beltran (Palma, 1775-1854) contractat pel cardenal

fue el IV conde de Montenegro y VII de Montoro. El segundo, Antoni, (Palma, 1745- Lucca, 1813) siguió una ambiciosa carrera eclesiástica que culminó con el nombramiento de cardenal el 1803 por parte del papa Pio VII. El cardenal Despuig es uno de los personajes más relevantes de la Ilustración en Mallorca. Destacó como mecenas y coleccionista de arte y de antigüedades con ocasión de sus largas estancias en Italia. Entre 1787 y 1796 patrocinó excavaciones en unos terrenos de Ariccina, cerca de Roma. Con los objetos recuperados y otros comprados formó un museo de escultura clásica que instaló en Raixa donde trabajaron los escultores Pascual Cortés, Luis Melis y Francesco Lazzarini. En la actualidad parte de la colección está en el castillo de Bellver de Palma.

La casa y los proyectos de reforma

Antoni Despuig, con la colaboración de su hermano el conde que era el propietario de Raixa, quiso llevar a término una reforma que transformara las casas en una villa monumental de estilo neoclásico. A comienzos de la década de 1790 se encargó un proyecto muy ambicioso que no fue ejecutado al arquitecto español, formado en Roma, Eusebio María de Ibarreche. Más tarde, en 1802, se contrató al arquitecto Giovanni Lazzarini un segundo proyecto, conocido en parte. La reforma definitiva fue del maestro de obras Tomás Abrines i Beltran (Palma, 1775-1854), con-

des del 1806. L'any següent el cardenal partí cap a Itàlia per acompanyar el papa Pius VII perseguit per Napoleó. Despuig mai no pogué tornar a Mallorca i morí a Lucca (Toscana) el 2 de maig de 1813. En conseqüència la reforma de Raixa, l'organització del museu i els altres projectes quedaren sota la direcció de Ramon i Joan Despuig i Safortesa, nebots predilectes del cardenal. De la casa actual destaca la galeria del migjorn que sabem construïda vers el 1808. De la resta de l'edifici hem de citar la clastra entorn de la qual es distribueixen les dependències característiques d'una possessió com són la tafona, la botiga de l'oli, els estables, la casa dels amos, etc. Punt i a part mereix la cambra, on segons la tradició va romandre santa Catalina Tomàs (Valldemossa, 1531-Palma, 1574) quan de molt jove formà part del servei dels Safortesa-Tagamanent. La seva beatificació es produí a Roma l'any 1792 gràcies a l'impuls del cardenal Despuig.

Els jardins

Raixa és famosa sobretot pels jardins que envolten la casa i s'estenen pel coster de sa Muntanyeta. A la part baixa es troba l'hort, el Jardí dels Tarongers, el Jardí de la Loggia, amb un brollador central, i el Jardí d'Entrada amb un petit estany. Un element interessant del conjunt és la portalada d'entrada construïda el 1898 que llueix l'escut del comte Ramon Despuig i Fortuny qui va vendre Raixa a l'empresari Antoni Jaume l'any 1910. Els jardins superiors

tratado por el cardenal a partir de 1806. Al año siguiente el cardenal partió para Italia para acompañar al papa Pio VII, hostigado por Napoleón. Despuig no retornó a Mallorca y falleció en Lucca (Toscana) el 2 de mayo de 1813. En consecuencia la reforma de Raixa, la organización del museo y otros proyectos quedaron bajo la dirección de Ramon y Joan Despuig i Safortesa, sobrinos predilectos del cardenal. De la casa actual destaca la galería sur que se sabe construida hacia 1808. Del resto de dependencias hemos de señalar la clastra, en torno a la cual se distribuyen las dependencias características de una *possessió*, como son la almazara, los establos, la vivienda de los aparceros, etc. Punto y aparte merece el aposento donde, según la tradición, se alojó santa Catalina Tomàs (Valldemossa, 1531- Palma 1574) cuando de joven formó parte del servicio de los Safortesa-Tagamanent. Su beatificación tuvo lugar en Roma en 1792 gracias al esfuerzo del cardenal Despuig.

Los jardines

Raixa es sobre todo famosa por los jardines que rodean la casa y se extienden por la vertiente meridional de sa Muntanyeta. En la parte de abajo se halla el huerto, el Jardín de los Naranjos, el Jardín de la Loggia, con un surtidor central, y el Jardín de la Entrada con un pequeño estanque. Un elemento interesante del conjunto es el portón de acceso, construido en 1898, donde campea el escudo del conde Ramon Despuig i Fortuny que fue el que

s'estructuren primer entorn de l'escala monumental dedicada al déu Apol·lo i potsers a quatre muses relacionades amb la poesia. Després, mitjançant una traça paisatgista s'enllaça amb falses ruïnes, el gran safareig, una gruta, un pavelló historicista, una petita ermita i un temple situat dalt de tot datat el 1854. Arran de la compra de l'aigua de la font de Pastoritx (Valldemossa) el 1807 va ser possible dur a terme aquests jardins, per la qual cosa es transformà el gran aljub projectat per l'enginyer Francisco Rigaud de Targalle (1753) en el safareig actual que té 83 metres de llargària, 17 d'amplària i 7 de profunditat. Des dels camins i miradors de la part alta la visió de la casa i del paisatge constitueix un espectacle d'indubtable bellesa.

Aina Pascual /
Jaume Llabrés

El Centre d'Interpretació i Visitants de Raixa - Serra de Tramuntana

Presenta el Paratge Natural de la Serra de Tramuntana i la Finca Raixa com a nuclis claus per entendre Mallorca, i molt especialment, per comprendre el valor i els potencials d'un dels seus paisatges culturals més singulars i la seva història recent, catalogats avui com a Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

El Centro de Interpretación y Visitantes de Raixa - Serra de Tramuntana

Presenta el Paraje Natural de la Serra de Tramuntana y la Finca Raixa como núcleos claves para entender Mallorca, y muy especialmente, para comprender el valor y los potenciales de uno de sus paisajes culturales más singulares y su historia reciente, catalogados hoy como Patrimonio de la Humanidad por la UNESCO.

